

Bilaga

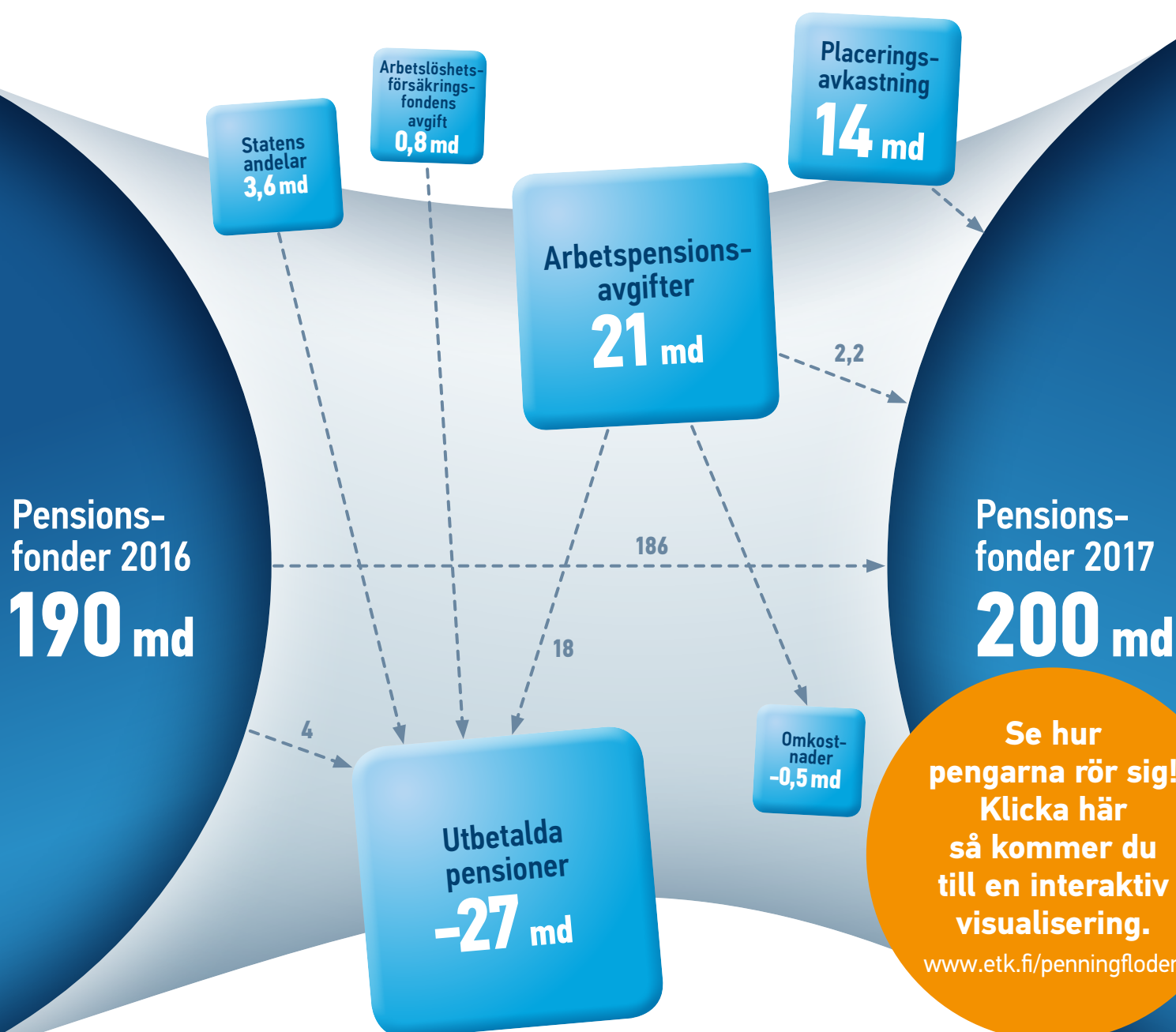
ARBETSPENSION

Bilagan ges ut av Pensionsmyndigheten och Arbetspensionsförsäkrarna Tela

1:2018

Arbetspensionsanstaltens bokslutsuppgifter

2017

Se hur pengarna rör sig!
Klicka här så kommer du till en interaktiv visualisering.

www.etk.fi/penningfloden

Penningflödet inom arbetspensionssystemet

Placeringsintäkterna ökade pensionsfonderna Nettoplacereringstillgångarna 200 MILJARDER

Arbetspensionsfondernas nettoplacereringstillgångar var nästan 200 miljarder euro. Fonderna behövs, eftersom det redan nu betalas ut mer i pensioner än samlas in som arbetspensionsavgifter.

TEXT PETER HALONEN

Sedan fem år lever vi i en situation där det på hela pensionssystemets nivå betalas ut mer i pensioner än det samlas in genom arbetspensionsavgifterna. Utöver placeringsintäkterna påverkar det fonderande systemet i sig hur mycket pensionspengar det kommer in i fonderna. Enligt preliminära uppgifter samlades det år 2017 inom hela pensionssektorn in 2,2 miljarder euro ur pensionsavgifterna till fonderna, medan det togs ut 4,0 miljarder. Det betyder att man i nettobelopp använde 1,8 miljarder euro ur fonderna till pensioner.

I slutet av år 2017 uppgick pensionsfonderna till 199,9 miljarder euro om man räknar ihop de olika arbetspensionsförsäkrarnas fonder.

Pensionsfondernas roll ökar i framtiden, när de och placeringsintäkterna allt mer kommer att användas till att finansiera pensionerna. En orsak till att pensioner fonderas är att penningflödet vänder sig ut till pensionstagarna till följd av att befolkningen åldras. I sista hand tryggas den finansiella hållbarheten av sysselsättningens, lönesummans och fondavkastningens utveckling och nativiteten.

FINLÄNDARNAS PENSIONS FONDER ökade i alla olika förmögenhetsklasser på bred front. Under den senaste tiden har placeringstillgångarna ökat i synnerhet på grund av den snabbare globala ekonomiska tillväxten och företagens goda resultat. Viktiga centralbankers stimulerande penningpolitik har också bidragit till den positiva stämningen.

Samtidigt visar indikatorerna på olika ekonomiska aktörers optimism inför framtiden på höga siffror.

Visst finns det också risker, såsom ökande protektionism, geopolitiska spänningar och eventuella politiska kriser på olika kontinenter. Marknadsaktörerna har också febrilt funderat på om centralbankerna kommer att strama åt sin penningpolitik snabbare än väntat. Skuld-

sättningen i den globala ekonomin har också gett investerare gråa hår.

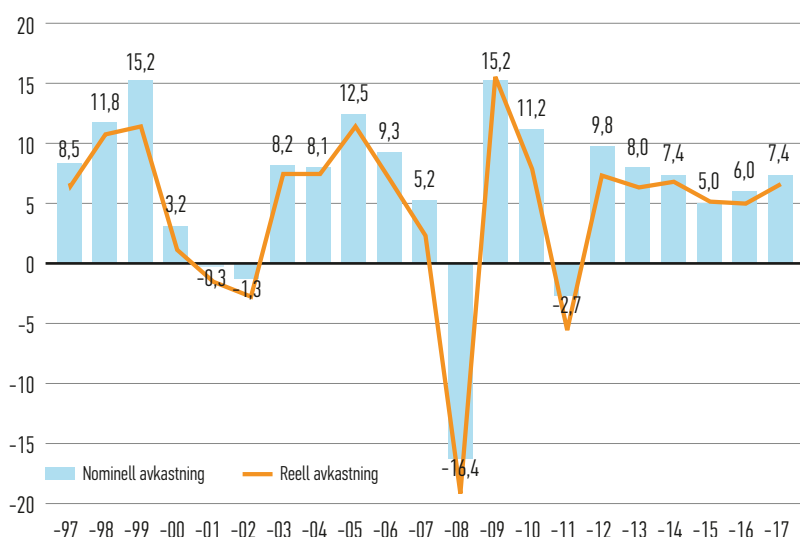
Pensionsförsäkrarna är dock solventa och klarar därför bra av tidvisa marknadsfluktuationer. De måste hålla sig till det viktigaste rättesnöret för placeringsverksamheten, dvs. lönsamma och betryggande placeringar.

I BÖRJAN AV FJOLÅRET trädde en solvensreform som gäller aktörerna inom den privata sektorn i kraft. I och med den beaktas placeringsverksamhetens risker bättre. Lagstiftningen ändrades också så att den aktieavkastningsbundna andelens vikt i avkastningskravet ska öka successivt.

Den aktieavkastningsbundna andelen av avkastningskravet på ansvarsskulden ökar pensionsanstalterna aktieavkastningsbundna tilläggsförsäkringsansvar,

Nominell och reell avkastning på arbetspensionsplaceringarna åren 1997–2017 i procent av bundet kapital

TELA

Arbetspensionsanstaltens nyckeltal år 2017

	Bolag (ArPL, FöPL)	Stiftelser (ArPL)	Kassor (ArPL, FöPL)	SPK (SjPL)	LPA (LFöPL)	Keva staten/ SPF (OffPL)	Keva medlems- samfund (OffPL)	Keva kyrkan/ KCF (OffPL)	Sammanlagt
Försäkrade (antal)	1 812 644	19 211	26 994	7 350	62 190	133 000	515 000	18 000	2 594 389
Pensionstagare (antal) ¹⁾	1 075 057	20 784	25 805	8 302	117 384	256 000	398 000	19 000	1 920 332
Lönesumma/arbetsinkomst (mn €)	58 438,2	1 037,5	1 147,8	259,0	1 277,6	5 852,2	16 844,0	498,2	85 354,5

Inkomster (mn €)

Premieinkomst ²⁾	14 050,9	256,9	259,6	56,8	179,9	1 444,2	4 963,9	194,1	21 406,3
Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt verkligt värde	8 274,9	215,1	216,7	84,9	13,8	1 220,9	3 715,4	127,1	13 868,8
Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt verkligt värde (%)	7,4	6,7	6,7	8,1	4,3	6,6	7,7	9,0	7,4
Nettointäkter av placeringsverksamheten i resultaträkningen	8 748,5	137,8	170,5	62,8	5,9	696,6	3 715,4	84,2	13 621,7

Kostnader (mn €)

Utbetalda ersättningar ^{3) 4)}	14 761,4	302,3	351,6	133,7	814,0	4 568,5	5 000,8	200,9	26 133,2
Totala rörelsekostnader ⁵⁾	397,7	5,3	6,7	4,3	17,5	17,5	51,9	3,4	504,3

Tillgångar

Pensionstillgångar ⁶⁾	119 199,6	3 521,3	3 464,9	1 130,8	121,0	19 586,2	52 261,4	1 542,3	200 827,5
Placeringstillgångar enligt verkligt värde, mn €	117 788,8	3 520,1	3 400,3	1 128,8	297,1	19 586,2	51 870,8	1 542,3	199 134,4
Fördelning av placeringarna (basfördelning enligt verkligt värde, %)									
Ränteplaceringar	35,5	43,9	33,2	13,1	48,3	42,8	42,8	34,1	38,1
Aktieplaceringar	42,8	40,9	41,0	49,1	34,1	48,3	44,6	42,6	43,9
Fastighetsplaceringar	10,9	12,3	20,5	27,3	16,2	4,3	6,3	11,9	9,2
Övriga placeringar	10,8	2,8	5,3	10,5	1,4	4,7	6,3	11,4	8,8

Solvens

Solvenskapital sammanlagt	27 579,0	1 031,7	964,2	450,4	-	-	-	-	30 025,3
Solvensgräns €	16 214,8	445,6	451,1	156,8	-	-	-	-	17 268,3
Solvenskapital / solvensgräns	1,7	2,3	2,1	2,9	-	-	-	-	1,7
Solvensgrad -%	130,1	141,4	138,7	166,2	-	-	-	-	130,9

1) En pensionstagare kan få pension från flera pensionsanstalter

2) I premieinkomsten ingår inte den andel som bekostas ur statsbudgeten, FöPL 190,0 mn €, SjPL 57,5 mn €, LFöPL 657,8 mn € och OffPL (staten) 2 741,1 mn €.

3) Inkl. Arbetslöshetsfondens avgift bortsett från Keva (medlemssamfund, staten och KCF), där den ingår i premieinkomsten

4) Inkl. statens andel av FöPL

5) Exkl. placeringsverksamhetens kostnader

6) LFöPL-tillgångarna: ansvarsskuld, Kevas medlemssamfund: pensionsansvarsfonden, Keva staten och KCF: placeringstillgångar

som utgör pensionssystemets gemensamma buffertfond mot fluktuationer i aktiekurserna. Den ökade viken överför den risk som hänför sig till aktierna mer från den enskilda aktören till hela systemets nivå, vilket leder till att pensionsförsäkrarna kan öka portföljens risknivå genom en större andel aktieplaceringar.

AKTIEPLACERINGARNAS andel har i praktiken begränsats så att pensionsförsäkrarna har möjlighet att öka placeringarna av aktietyp upp till 65 procent av sina sammanlagda placeringar, om pensionsförsäkrarens egen solvens tillåter det.

I slutet av år 2017 utgjorde placeringarna av aktietyp 53 procent av samtliga placeringstillgångar. Deras andel ökade med 2,6 procentenheter under år 2017. Det är emellertid svårt att bedöma hur mycket lagändringen har ökat aktieplaceringarna och hur mycket den ökade aktiemängden kan förklaras med marknadssynen. Största delen av ökningen härrörde från positiv värdeökning.

DE NOMINELLA OCH DE REELLA avkastningssiffrorna skiljer sig från varandra. Figuren intill visar att största de-

len av placeringsåren har varit goda i avkastningshänseende. Några svagare stunder ryms ju också med, såsom teknologibubblan, finanskrisen och eurokrisen.

Avkastningen blev nominellt 7,4 och reellt lägre, dvs. 6,8 procent. På lång sikt har den genomsnittliga avkastningen under de senaste 21 åren varit nominellt 6,0 procent och reellt 4,4 procent.

Motsvarande siffror för de fem och tio senaste åren är 6,8 och 6,0 respektive 4,7 och 3,2 procent.

DE LÅNGSIKTIGA avkastningssiffrorna för olika år kan skilja sig betydligt från varandra beroende på vilken tidsperiod som används vid beräkningen.

Det väsentliga när man studerar avkastningssiffrorna är hur väl pensionsförsäkrarna har lyckats med sin placeringsverksamhet i ett långt tidsperspektiv. På längre sikt ökar pensionstillgångarna i sista hand med den ekonomiska tillväxten och inflationen.

Om den reella avkastningen antas vara 3,5 procent, har pensionsförsäkrarna uppnått antagandet på lång sikt. ■

Arbetspensionsbolagens bokslutssiffror år 2017

	Varma		Ilmarinen		Elo		Etera		Veritas Pensionsförsäkring		Pensions-Alandia		Sammanlagt	
	2017	förändring, % ³⁾	2017	förändring, % ³⁾	2017	förändring, % ³⁾	2017	förändring, % ³⁾	2017	förändring, % ³⁾	2017	förändring, % ³⁾	2017	förändring, % ³⁾

FÖRSÄKRADE (antal)

ArPL	501 320	1,5 %	503 800	0,4 %	424 461	4,1 %	112 000	8,7 %	54 960	-2,7 %	11 787	4,7 %	1 608 328	2,2 %
FöPL (-försäkringar)	35 900	-0,3 %	63 052	2,5 %	83 978	-0,7 %	9 870	2,6 %	10 265	-1,8 %	1 251	2,0 %	204 316	0,5 %
Sammanlagt	537 220	1,4 %	566 852	0,6 %	508 439	3,3 %	121 870	8,2 %	65 225	-2,6 %	13 038	4,4 %	1 812 644	2,0 %

PENSIONSTAGARE (antal)

Sammanlagt	342 600	0,7 %	336 654	2,2 %	227 212	3,4 %	132 877	-1,8 %	31 206	2,8 %	4 508	2,7 %	1 075 057	1,5 %
------------	---------	-------	---------	-------	---------	-------	---------	--------	--------	-------	-------	-------	-----------	-------

INKOMSTER (mn €)

Premieinkomst

ArPL-premieinkomst	4 686,3	4,4 %	4 004,5	-0,1 %	3 087,1	6,5 %	752,2	11,5 %	460,6	3,0 %	42,1	6,7 %	13 032,7	3,8 %
FöPL-premieinkomst	184,3	-1,5 %	343,0	2,6 %	423,7	0,3 %	41,8	8,9 %	60,3	-2,0 %	4,1	2,9 %	1 057,2	0,9 %
Överföringsavgifter och återförsäkring	-3,1	-6,9 %	-36,8	9,2 %	0,0		0,0		0,0		0,0		-39,9	8,1 %
Premieinkomst sammanlagt	4 867,4	4,1 %	4 311,6	0,2 %	3 510,8	5,7 %	794,0	11,3 %	520,9	2,4 %	46,2	6,3 %	14 050,9	3,6 %
Nettointäkter av placeringsverksamheten i resultaträkningen	3 827,8	82,5 %	2 483,2	97,2 %	1 647,1	111,9 %	540,7	96,4 %	226,4	120,6 %	23,3	232,9 %	8 748,5	93,6 %
Sammanlagt	8 695,2	28,4 %	6 794,8	22,2 %	5 157,9	25,8 %	1 334,7	35,0 %	747,3	22,2 %	69,5	37,8 %	22 799,4	26,1 %

KREDITFÖRLUSTER (mn €)	12,4	-38,3 %	9,8	-13,1 %	23,2	5,3 %	0,3	-94,7 %	2,9	-17,5 %	0,1	15,5 %	48,7	-21,8 %
------------------------	------	---------	-----	---------	------	-------	-----	---------	-----	---------	-----	--------	------	---------

PENSIONSUTGIFT (mn €)

ArPL	5 265,2	3,7 %	4 456,7	4,5 %	2 742,0	5,0 %	1 142,6	1,0 %	379,0	5,9 %	28,2	7,3 %	14 013,7	4,0 %
FöPL	278,8	3,8 %	399,3	5,2 %	392,5	5,7 %	11,9	27,4 %	69,6	5,6 %	4,7	3,7 %	1 156,8	5,2 %
Sammanlagt	5 544,0	3,7 %	4 856,0	4,5 %	3 134,6	5,1 %	1 154,5	1,2 %	448,6	5,9 %	32,9	6,8 %	15 170,5	4,1 %
Kostnadsfördelning	-296,2	13,0 %	-134,2	-159,4 %	309,6	-5,8 %	-340,6	2,1 %	41,3	-34,0 %	11,0	-7,0 %	-409,1	-21,4 %
Sammanlagt	5 247,8	4,9 %	4 721,8	2,8 %	3 444,2	4,0 %	813,9	2,7 %	489,9	0,8 %	43,9	3,0 %	14 761,4	3,7 %

TOTALA DRIFTKOSTNADER (mn €)

Anskaffning av försäkringar	7,9	-2,5 %	14,4	9,8 %	20,8	4,6 %	4,9	-5,1 %	3,0	-22,8 %	0,2	-19,2 %	51,1	1,7 %
Omkostnader för försäkringar	32,3	-16,8 %	41,2	-2,9 %	38,4	-0,8 %	11,0	0,3 %	5,9	10,9 %	0,1	-8,0 %	129,0	-5,4 %
Lagstadgade avgifter	11,4	3,6 %	10,3	0,0 %	8,0	3,9 %	1,8	3,5 %	1,2	1,3 %	0,1	-2,8 %	32,9	2,4 %
Övriga administrativa kostnader	18,1	-8,6 %	18,2	10,8 %	11,6	7,2 %	6,1	13,9 %	3,7	-7,9 %	0,9	4,8 %	58,7	2,3 %
Driftskostnader sammanlagt	69,6	-10,4 %	84,2	2,2 %	78,8	2,2 %	23,8	2,6 %	13,7	-4,1 %	1,4	0,4 %	271,5	-1,6 %
Omkostnader för ersättningsrörelsen	31,2	-8,0 %	35,0	-1,5 %	27,9	6,5 %	12,3	24,7 %	5,3	5,6 %	0,2	-27,3 %	111,9	1,0 %
Omkostnader för arbetshälsoverksamheten	5,9	3,5 %	5,0	5,1 %	2,1	-19,0 %	0,8	12,8 %	0,5	-10,2 %	0,0	0,0 %	14,3	-0,2 %
Omkostnader för placeringsverksamheten	22,6	9,7 %	26,2	6,8 %	25,8	7,3 %	12,4	22,8 %	7,5	11,9 %	0,9	10,6 %	95,3	9,9 %
Övriga kostnader	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %
Totala driftskostnader sammanlagt	129,3	-6,2 %	150,3	2,1 %	134,6	3,6 %	49,3	12,4 %	27,1	1,6 %	2,5	0,5 %	493,0	1,0 %

Totala driftskostnader i % av premieinkomsten	2,7	-0,3	3,5	0,1	3,8	-0,1	6,2	0,1	5,2	0,0	5,4	-0,3	3,5	-0,1
Driftskostnader i % omkostnadsinkomsten ¹⁾	67,0	-5,0	81,1	6,2	81,0	4,3	84,9	10,3	96,3	4,6	88,0	-3,2	77,8	2,5

FÖRDELNING AV TOTALA DRIFTKOSTNADER

Anskaffning av försäkringar	6,1	0,2	9,6	0,7	15,4	0,2	9,9	-1,8	10,9	-3,4	8,0	-2,0	10,4	0,1
Omkostnader för försäkringar	25,0	-3,2	27,4	-1,4	28,5	-1,3	22,4	-2,7	21,8	1,8	5,8	-0,5	26,2	-1,8
Lagstadgade avgifter	8,8	0,8	6,9	-0,1	5,9	0,0	3,7	-0,3	4,4	0,0	4,0	-0,1	6,7	0,1
Övriga administrativa kostnader	14,0	-0,4	12,1	0,9	8,6	0,3	12,4	0,2	13,6	-1,4	36,2	1,5	11,9	0,1
Driftskostnader sammanlagt	53,8	-2,5	56,0	0,1	58,6	-0,8	48,4	-4,6	50,7	-3,0	55,1	0,0	55,1	-1,5
Omkostnader för ersättningsrörelsen	24,1	-0,5	23,3	-0,9	20,7	0,6	24,9	2,5	19,6	0,7	8,2	-3,2	22,7	0,0
Omkostnader för arbetshälsoverksamheten	4,6	0,4	3,3	0,1	1,6	-0,4	1,5	0,0	2,0	-0,3	0,5	-0,1	2,9	0,0
Omkostnader för placeringsverksamheten	17,5	2,5	17,4	0,8	19,2	0,7	25,2	2,1	27,7	2,6	36,2	3,3	19,3	1,6
Övriga kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala driftskostnader sammanlagt	100		100		100		100		100		100		100	

ANSVARSSKULD (mn €)	36 696,2	9,5 %	33 390,9	6,1 %	20 134,5	8,7 %	5 845,6	8,9 %	2 730,1	9,5 %	292,6	8,9 %	99 089,8	8,2 %
---------------------	----------	-------	----------	-------	----------	-------	---------	-------	---------	-------	-------	-------	----------	-------

Decimalerna har avrundats.

1) Utan driftskostnader för placeringsverksamheten och arbetshälsoverksamheten och utan lagstadgade avgifter.

Varma		Ilmarinen		Elo		Etera		Veritas Pensionsförsäkring		Pensions-Alandia		Sammanlagt	
2017	förändring, % ³⁾	2017	förändring, % ³⁾	2017	förändring, % ³⁾	2017	förändring, % ³⁾	2017	förändring, % ³⁾	2017	förändring, % ³⁾	2017	förändring, % ³⁾

FÖRDELNING AV PLACERINGAR (basfördelning enligt verkligt värde, mn €)

Ränteplaceringar	13 480,7	-1,6 %	15 158,4	-3,6 %	8 834,2	5,8 %	2 875,0	7,0 %	1 313,0	0,9 %	144,2	9,4 %	41 805,5	-0,2 %
Aktieplaceringar	20 426,6	11,4 %	17 755,9	15,9 %	9 142,8	23,0 %	1 812,0	5,5 %	1 188,9	26,2 %	101,7	-11,1 %	50 427,9	15,0 %
Fastighetsplaceringar	3 602,0	-1,1 %	4 682,9	11,5 %	2 811,8	-1,5 %	1 267,0	10,7 %	384,5	1,9 %	44,5	18,0 %	12 792,7	4,4 %
Övriga placeringar	7 900,0	10,0 %	1 757,9	-10,9 %	2 263,9	-20,9 %	516,0	-3,6 %	288,8	-6,1 %	36,0	99,1 %	12 762,6	-0,9 %
Sammanlagt	45 409,4	6,0 %	39 355,1	5,8 %	23 052,8	7,2 %	6 470,0	6,3 %	3 175,2	8,4 %	326,3	8,0 %	117 788,8	6,2 %

FÖRDELNING AV PLACERINGAR (basfördelning enligt verkligt värde, %)

Ränteplaceringar	29,7	-2,3	38,5	-3,7	38,3	-0,5	44,4	0,3	41,4	-3,1	45,2	1,5	35,5	-2,3
Aktieplaceringar	45,0	2,2	45,1	3,9	39,7	5,1	28,0	-0,2	37,4	5,3	35,7	-2,2	42,8	3,3
Fastighetsplaceringar	7,9	-0,6	11,9	0,6	12,2	-1,1	19,6	0,8	12,1	-0,8	12,9	0,5	10,9	-0,2
Övriga placeringar	17,4	0,6	4,5	-0,8	9,8	-3,5	8,0	-0,8	9,1	-1,4	6,2	0,2	10,8	-0,8
Sammanlagt	100		100		100		100		100		100		100	

NETTOAVKASTNING AV PLACERINGSVERKSAMHETEN

Avkastning på bundet kapital	7,8	3,1	7,2	2,4	7,4	1,8	6,0	-0,6	8,0	1,4	8,2	3,6	7,4	2,4
------------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

RÄKENSKAPSÅRETS RESULTAT (mn €)

Försäkringsrörelsens resultat	33,8	189,4 %	13,3	137,5 %	-13,3	72,1 %	17,2	-9,0 %	3,5	105,9 %	0,3	-50,0 %	54,8	154,8 %
Placeringsverksamhetens resultat enligt verkligt värde	1 453,2	229,2 %	1 038,8	153,1 %	592,7	69,7 %	63,6	-53,2 %	103,2	36,5 %	12,3	296,8 %	3 263,8	130,5 %
Omkostnadsresultat	44,7	14,6 %	25,4	-29,6 %	23,3	-19,9 %	6,1	-42,7 %	0,7	-56,3 %	0,2	100,0 %	100,4	-13,9 %
Övrigt resultat	-7,9	-155,2 %	0,9	115,3 %	5,8	81,3 %	1,9	18,8 %	0,4	0,0 %	0,1	0,0 %	1,2	-90,9 %
Resultat totalt	1 523,8	233,5 %	1 078,4	166,1 %	608,5	82,3 %	88,8	-46,8 %	107,9	36,6 %	12,8	228,2 %	3 420,2	136,6 %
% av ArPL-premieinkomsten	32,5	22,3	26,9	16,8	19,7	8,2	11,8	-12,9	23,4	5,8	30,4	20,5	26,2	14,7
% av ansvarsskulden	4,2	2,8	3,2	1,9	3,0	1,2	1,5	-1,6	4,0	0,8	4,4	2,9	3,5	1,9

Placeringsverksamhetens nettoresultat enligt verkligt värde	3 342,7	71,2 %	2 693,4	54,5 %	1 607,6	40,1 %	369,8	-3,2 %	236,7	28,5 %	24,7	85,7 %	8 274,9	52,6 %
Avkastningskrav på ansvarsskulden	-1 889,5	-25,0 %	-1 654,6	-24,2 %	-1 014,9	-27,2 %	306,1	224,4 %	-133,5	-22,9 %	-12,5	-22,5 %	-4 398,9	-9,8 %
Sammanlagt dvs. placeringsverksamhetens resultat enligt verkligt värde	1 453,2	229,2 %	1 038,8	153,0 %	592,7	69,7 %	675,9	397,3 %	103,2	36,5 %	12,2	293,5 %	3 876,0	173,7 %

ÖVERFÖRING TILL KUNDÅTERBÄRINGAR²⁾

Överföring till kundåterbäringar (mn €)	161,0	33,1 %	120,0	17,6 %	72,1	23,7 %	15,5	24,9 %	8,6	21,1 %	3,2	190,9 %	380,4	26,0 %
% av ArPL-lönesumman	0,8	0,2	0,7	0,1	0,6	0,1	0,5	0,1	0,5	0,1	0,9	0,6	0,7	0,1
% av ArPL-premieinkomsten	3,4	0,7	3,0	0,5	2,3	0,3	2,1	0,2	1,9	0,3	7,6	4,8	2,9	0,5

SOLVENSKAPITAL (mn €)

Eget kapital (efter avdrag för föreslagen vinstutdelning)	124,2	4,5 %	109,0	4,9 %	101,3	0,0 %	59,0	4,6 %	16,1	-4,5 %	1,2	3,8 %	410,9	3,1 %
Akkumulerade bokslutsdispositioner	-0,6	14,3 %	5,4	5,8 %	0,8	7,0 %	0,5	-37,5 %	1,7	-4,9 %	0,0		7,8	0,8 %
Värderingsdifferens mellan tillgångarnas verkliga värde och bokförda värde i balansräkningen	9 148,1	-5,0 %	6 185,6	3,7 %	3 265,4	-1,0 %	728,6	-18,9 %	501,0	2,1 %	39,8	3,4 %	19 868,5	-2,2 %
Ofördelat tilläggsförsäkringsansvar	2 264,5	491,6 %	3 159,7	107,5 %	1 468,8	169,4 %	28,7	109,7 %	263,2	412,3 %	59,3	54,3 %	7 244,3	464,9 %
Utjämningsbelopp	0,0	-100,0 %	0,0	-100,0 %	0,0	-100,0 %	139,7	-34,5 %	0,0	-100,0 %	0,0	-100,0 %	139,7	-94,8 %
Åtaganden utanför balansräkningen	-1,2	0,0 %	0,0	100,0 %	0,0	0,0 %	-3,9	2,5 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	-5,1	80,5 %
Övriga	-0,7	30,0 %	-39,0	5,7 %	-20,9	23,8 %	-22,9	-2,7 %	-3,5	1,9 %	0,0	0,0 %	-87,0	9,0 %
Solvenskapital sammanlagt	11 534,4	13,1 %	9 420,7	11,4 %	4 815,5	12,8 %	929,6	9,9 %	778,5	14,2 %	100,3	11,9 %	27 579,0	12,4 %
Solvensgräns ⁴⁾	6 820,0	25,0 %	5 373,0	27,1 %	3 040,2	28,4 %	597,6	-1,2 %	347,0	32,6 %	37,0	26,7 %	16 214,8	25,2 %
Solvenskapital / solvensgräns ⁴⁾	1,7	-10,5 %	1,8	-12,5 %	1,6	-11,1 %	1,6	14,3 %	2,2	-15,4 %	2,7	-12,9 %	1,7	-0,2
Solvensgrad ⁴⁾	133,5	2,6	131,2	2,0	125,9	1,6	116,4	0,9	131,6	2,1	143,0	2,0	130,1	2,1
Pensionstillgångar	45 947,7	6,5 %	39 633,6	5,9 %	23 443,9	7,4 %	6 599,0	4,9 %	3 241,9	8,6 %	333,5	8,6 %	119 199,6	6,5 %
PERSONAL (medeltal)	524	-3,0 %	543	0,9 %	462	2,4 %	237	2,6 %	152	2,0 %	2	0,0 %	1 920	0,5 %

2) I Pensions-Alandias överföring till kundåterbäringar ingår också överföring från försäkringsrörelsen (VA2).

3) I kolumnen Förändring, % anges förändringen i procent, om siffran har engetts i euro i kolumnen 2016. Om det i kolumnen 2016 anges procentsatser, anges förändringen i procentenheter.

4) Lagstiftningen har ändrats i början av år 2017. Solvensgraden för år 2016 anges i enlighet med den nya lagstiftningen.

Pensionssystemet i Finland erbjuder de försäkrade trygghet i många former. Mätt med pensionsutgifterna ökar förmånerna snabbt under de närmaste åren, eftersom befolkningen åldras.

Pensionssystemets hållbarhet bygger på **RISKHANTERING**

TEXT MAURI KOTAMÄKI

Enligt befolkningsprognosen kommer befolkningsandelen i åldern 65+ att öka med i snitt 25 000 personer varje år under de närmaste tio åren. Enligt Statistikcentralens prognos kommer befolkningen i arbetsför ålder inte att öka nämnvärt, vilket leder till att äldreförsörjningskvoten försvagas. I framtiden kommer det att finnas mera åldringar i proportion till den arbetsföra befolkningen, som betalar skatter och avgifter för arbete.

Delvis är det att befolkningen åldras en följd av att livslängden ökar, vilket är en fin och eftersträvt värd sak. I början av 1800-talet var den förväntade livslängden för ett nyfött flickebarn lite mer än 30 år, i början av 1900-talet ca 48 år, men år 2016 redan mer än 84 år. Att vi lever längre är ett tecken på bättre hälsa och teknologi och en högre inkomstnivå – allt som allt ökad välfärd.

DEN FÖRSVAGADE försörjningskvoten leder till en diskussion om hur pensionerna ska finansieras. En mindre mängd betalare och en större mängd mottagare skapar ett tryck att höja pensionsavgiften. Förstoringsglaset riktas på finansieringen av pensionerna.

Pensionssystemet i Finland är delvis fonderande. Inom den privata sektorn betyder det att 3,5 procentenheter av pensionsavgiften på i snitt 24,4 procent år 2018 fonderas för framtida ålderspensioner. Detta fonderade

penningbelopp växer ränta och ränta på ränta år efter år, tills personen går i pension.

Efter det börjar det fonderade kapitalet och det pensionsansvar som hänförs till individen upplösas. Inom den offentliga sektorn uppstår inget motsvarande individuellt beräknat ansvar, vilket betyder att fonderna för den offentliga sektorn snarare är buffertfonder.

FONDERING AV PENSIONERNA är lönsamt på längre sikt så länge som avkastningen på fonderna är tillräckligt hög. För att vara exakt bör fondavkastningen överstiga ökningen av lönesumman. Det är allt skäl att respektera detta resultat, som döpts till *Aarons regel*, genom att eftersträva en lämpligt hög avkastning, dvs. placera på ett lönsamt och betryggande sätt.

Under de senaste 20 åren har målet mer än uppfyllts; den reella avkastningen på pensionsfonderna har varit i snitt 4,3 procent medan lönesumman har ökat med litet mer än två procent.

Den del av pensionsutgiften som inte täcks genom att lösa upp pensionsfonder betalas direkt ur arbetspensionsavgiften. I praktiken är det fråga om en direkt inkomstöverföring från löntagarna till pensionärerna. Det är just denna del av pensionsavgiften som höjningstrycket gäller på grund av att befolkningen åldras.

Den ökning av utgiftstrycket som till en stor del beror

på att befolkningen åldras kan konkretiseras med en vändning som har skett under det senaste decenniet. År 2009 översteg utgifterna inom den privata sektorn de inflytande avgifterna, med beaktande av verksamhetskostnaderna. Samma förändring skedde inom det kommunala pensionssystemet i fjol. Det kom ändå inte som någon överraskning – man har redan länge insett vilket utgiftstryck befolkningens åldrande medför.

Trots utgiftsökningen är pensionssystemet fortfarande i stora drag finansiellt hållbart. Det är i hög grad pensionsfondernas förtjänst. Genom att lösa upp fonder och använda fondavkastningen kan vi undvika avsevärt större höjningar av pensionsavgiften och trygga pensionssystemets finansiella balans.

BERÄKNINGARNA om pensionssystemets framtid bygger dock på antaganden som är förknippade med osäkerhet. Ett sådant är antagandet om sysselsättningsgraden, som antas i snitt uppnå en nivå på drygt 72 procent på lång sikt.

Det finns alltså fortfarande en del att göra för sysselsättningsutvecklingen för att bättre kunna garantera den finansiella balansen. Tills vidare ser det ut som en sysselsättningsgrad på 72 procent kan uppnås på konjunkturcykelns topp, fast den borde vara ett långsiktigt medeltal. Det finns alltså skäl att försöka förbättra sysselsättningen ytterligare också med tanke på finansieringen av pensionerna.

På sista har nativitetens utvecklingen väckt oro. Nativiteten har minskat varje år under det här årtiondet och det är inte ännu klart hur bestående förändring det är fråga om. Om nativiteten förblir låg skapas det ett tryck att höja pensionsavgiften på lång sikt.

Pensionsfonderna har samlats in för exakt ett användningsändamål, betalning av pensioner. Till dags dato har det uppkommit pensionsansvar, dvs. intjänade pensioner, för ca 650 miljarder euro, varav 200 miljarder euro har fonderats. Fonderingsgraden är något under en tredjedel.

Vi har orsak att vara nöjda över de pensionstillgångar som har samlats in under de gångna åren. Framtiden ser också någorlunda bra ut, även om det finns osäkerhetsfaktorer. Det väsentliga är att vi tar riskerna för finansieringen av pensionerna på allvar redan innan situationen är akut. Det skapar förtroende för vårt pensionssystem också i framtiden. ■

Ordlista

AKTIEAVKASTNINGSBUNDET TILLÄGGSFÖRSÄKRINGSANSVAR Med hjälp av det aktieavkastningsbundna tilläggsförsäkringsansvaret bär arbetspensionssystemet gemensamt en del av risken som orsakas av aktiernas svängningar. Beloppet på det aktieavkastningsbundna tilläggsförsäkringsansvaret beror på hur pensionsanstalternas aktieavkastning i snitt ser ut.

ANSVARSSKULD Ansvarsskulden är en uppskattning av bolagens framtida pensionsutgifter till den del de har fonderats. Den antecknas i bokslutet.

DELVIS FONDERANDE SYSTEM Pensionssystem där pensionerna finansieras med både arbetspensionsavgifter och tidigare insamlade fonder.

FONDERAD ANDEL Den del av en ArPL- eller SjöPL-pension som bekostas genom det fonderande systemet. Den fonderade delen är på den pensionsförsäkrarens ansvar som har försäkrat anställningen. En fonderad del ingår i ålders- och invalidpensioner.

FÖRDELNINGSSYSTEM Pensionssystem där pensionerna finansieras med arbetspensionsavgifterna för respektive år.

NOMINELL AVKASTNING Den årliga procentuella avkastningen på arbetspensionsfonderna, där också höjningen av konsumentpriserna är medräknad.

OFÖRDELAT TILLÄGGSFÖRSÄKRINGSANSVAR Det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret är en del av ansvarsskulden som är avsedd att utgöra en buffert mot svängningar i placeringsverksamheten. Vid granskning av solvensen räknas den som en del av solvenskapitalet.

PENSIONSTILLGÅNGAR Solvenskapitalet och den ansvarsskuld som används vid solvensberäkningen sammanlagt.

REALAVKASTNING Realavkastningen är den årliga procentuella avkastningen på arbetspensionsfonderna som överstiger konsumentprisernas utveckling.

SOLVENSGRAD Solvensgraden räknas som pensionstillgångarnas proportion till ansvarsskulden utan ofördelat tilläggsförsäkringsansvar. Solvensgraden anger med hur mycket pensionsförsäkrarens tillgångar överstiger ansvarsskulden.

SOLVENSGRÄNS Solvensgränsen fastställs så att det med stor sannolikhet finns solvenskapital kvar ännu efter ett år med beaktande av försäkringsrörelsens risker och fördelningen av placeringarna i olika tillgångsslag.

SOLVENSKAPITAL Solvenskapitalet består huvudsakligen av eget kapital, värderingsdifferenser i placeringarna och tilläggsförsäkringsansvar/ofördelat tilläggsförsäkringsansvar. Det är en buffert mot både placeringsrisker och försäkringsrisker.

VÄRDERINGSDIFFERENS Skillnaden mellan det verkliga värdet och det bokförda värdet på placeringar.

Tiden har medfört en KRAFTIG CENTRALISERING

Inom det lagstadgade arbetspensionssystemet fanns år 2017 sammanlagt 31 försäkrare. De stora aktörernas roll har ökat betydligt.

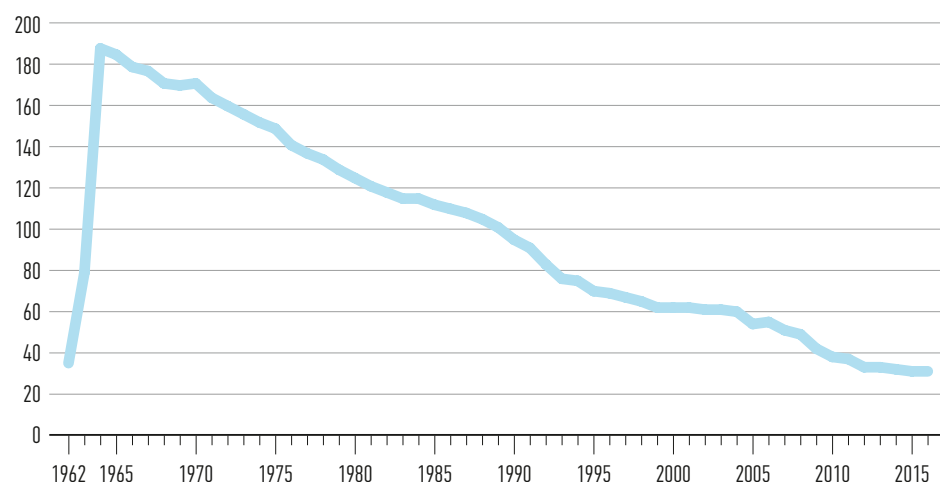
TEXT JAAKKO AHO

Största delen av premieinkomsten, hela 65 procent, gick till sex arbetspensionsbolag och en knapp tredjedel, 31 procent, till den offentliga sektorns pensionssystem. Resten styrs till mindre aktörer: två procent till 19 pensionsstiftelser, sex procent till pensionskassor och en procent till fem specialanstalter.

Verkställigheten av arbetspensionssystemet fördelas alltså mellan flera aktörer. På det sättet har arbetspensionssystemets risker decentraliserats och det uppstår konkurrens inom verkställigheten. Arbetspensionsbolagen inom den privata sektorn konkurrerar med varandra och pensionsstiftelserna och -kassorna. Försäkringen inom vissa särskilda branscher och den offentliga sektorn har enligt lag tilldelats bestämda aktörer.

DET DECENTRALISERADE arbetspensionssystemets utveckling har ända från början gått mot ett mindre antal pensionsanstalter. År 1964 fanns det 188 försäkrare inom syste-

Antalet arbetspensionsanstalter

met. Centraliseringen blir särskilt synlig bland pensionsstiftelserna, som det år 1964 fanns sammanlagt 161 av.

Den senaste betydliga minskningen av antalet pensionsstiftelser skedde efter finanskrisen år 2009. Då överfördes sex pensionsstiftelserns försäkringsbestånd till arbetspensionsbolagen.

BLAND ARBETSPENSIONSBOLAGEN har det också skett centralisering. År 2014 fusionerades Tapiola och Fennia och bildade Elo. I början av år 2018 gick arbetspensionsbolagen Ilmarinen och Etera samman. Dessutom har arbetspensionsbolagen Veritas och Alandia meddelat om en sammanslagning år 2019.

Sammanslagningarna motiveras bl.a. med inbesparingar på administrativa kostnader.

INOM DEN OFFENTLIGA sektorn har verkställandet också centraliserats. Staten, kommunerna, evangelisk-lutherska kyrkan och FPA:s personal har alla egna, separata pensionssystem. Skötseln av försäkringarna har emellertid koncentrerats till Keva på 2010-talet.

Den centralisering som sker inom arbetspensionssystemet är inte exceptionell. Motsvarande har skett också inom den övriga finansbranschen. T.ex. bankverksamheten har centraliserats en hel del under de senaste decennierna. ■

Sakkunniga som sammanställt bilagan

JAAKKO AHO
Aktuariechef, PSC

PETER HALONEN
Analytiker, TELA

MAURI KOTAMÄKI
Nationalekonom,
TELA

EEVA PUUPERÄ
Kostnadsfördel-
ningsspecialist,
PSC

MAIJA SCHRALL
Statistikplanerare,
TELA

REDAKTION: Anne Iivonen, Pensionskyddscentralen
GRAFISK FORMGIVNING: Markku Laitinen, Aste Helsinki Oy
FOTON: Pensionsanstalterna och bildbyråer
UTGIVARE: Pensionskyddscentralen och Arbetspensionsförsäkrarna TELA
Bokslutsbilagan utkommer 11.6.2018 i Arbetspension, som också finns som e-tidskrift på Työeläkelehti.fi.
Bilagan finns också i pdf-form på webbplatserna Etk.fi och TELA.fi

